

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 3/06-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 13. marca 2006 o žiadosti generálneho prokurátora Slovenskej republiky o vydanie súhlasu na trestné stíhanie sudkyne Okresného súdu L. JUDr. E. K. podľa čl. 136 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky s poukazom na ustanovenie § 175 písm. g) zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2005 a § 74e ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov takto

r o z h o d o l :

Ústavný súd Slovenskej republiky **o d o p i e r a** súhlas na trestné stíhanie sudkyne Okresného súdu L. JUDr. E. K., trvale bytom L., pre trestný čin marenia úlohy verejného činiteľa z nedbanlivosti podľa § 159 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2005, pre skutok uvedený v žiadosti generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. k. VII/1 Gv 65/05-33 z 22. novembra 2005.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Žiadosť generálneho prokurátora a vyjadrenie sudkyne

Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) ako príslušný orgán podal 22. novembra 2005 Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) žiadosť o vydanie súhlasu na trestné stíhanie sudkyne Okresného súdu L. (ďalej len „okresný súd“) JUDr. E. K., bytom L., podľa čl. 136 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a § 74e ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a § 175 písm. g) zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný poriadok“) pre podozrenie z trestného činu marenia úlohy verejného činiteľa z nedbanlivosti podľa § 159 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov účinného do 31. decembra 2005, ktorý mala JUDr. E. K. spáchať tým, že *„ako sudkyňa Okresného súdu v L. rozsudkom zo dňa 11. 7. 2003 č. k. 8 Nc 111/2003-10, ktorý nadobudol právoplatnosť 31. 7. 2003, rozhodla o schválení právneho úkonu navrhovateľa I. A., ... ako opatrovníka J. A., ... čiastočne pozbaveného spôsobilosti na právne úkony, a to kúpnej zmluvy z 11. 6. 2003, ktorou J. A. ako predávajúci predal spoluvlastnícky podiel vo výške jednej polovice nehnuteľnosti - rodinného domu s príslušenstvom a zastavanú plochu, zapísanej na Liste vlastníctva ... v katastrálnom území L., B. A., ... ako kupujúcej, za dohodnutú kúpnu cenu 50.000,- Sk. Sudkyňa v rozsudku deklarovala, že schvaľovaný právny úkon je v prospech J. A. a nie je v rozpore so zákonom, hoci v tomto smere nevykonala žiadne dokazovanie a napriek tomu, že prevádzaný spoluvlastnícky podiel bol znaleckým posudkom ocenený na sumu 287.535,- Sk. Týmto konaním porušila sľub sudkyne podľa čl. 145 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, ako aj ustanovenie § 2 ods. 2, 3 a § 30 ods. 2 písm. a, e, zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení neskorších predpisov.*

Povinnosťou sudkyne pri rozhodovaní o návrhu na schválenie právneho úkonu bolo podľa ustanovenia § 179 Občianskeho súdneho poriadku s poukazom na ustanovenie § 193 Občianskeho súdneho poriadku posúdiť, či schvaľovaný právny úkon je v záujme opatrovanej osoby. Na rozhodnutie v tomto smere je potrebné vykonať dokazovanie v takom rozsahu, aby poskytovalo dostatok podkladov na takýto záver. JUDr. K. však na posúdenie tejto otázky nevykonala žiadne dokazovanie. Okrem toho v konkrétnej veci bol evidentný rozpor medzi záujmami opatrovanej osoby a opatrovníka. Predmetnou zmluvou nadobúdala vlastníctvo od opatrovanej osoby manželka opatrovníka, a teda s poukazom na ustanovenie § 143 Občianskeho zákonníka aj samotný opatrovník v rámci bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Bolo preto povinnosťou sudkyne v súlade s ustanovením § 30 Občianskeho zákonníka ustanoviť J. A. osobitného zástupcu. Aj v tomto smere zostala sudkyňa nečinná. Týmto svojim nekonaním v naznačenom smere zmarila splnenie dôležitej úlohy, ktorým je požiadavka, aby rozhodovanie súdov bolo zákonné a spravodlivé. Okrem toho vydaním rozhodnutia spôsobila J. A. škodu tým, že tento bol nedôvodne zbavený vlastníckeho práva.“

Sudkyňa JUDr. E. K. sa k veci vyjadrila písomne podaním zo 16. decembra 2005 a ústne pred plénom ústavného súdu 26. januára 2006 a uviedla tieto skutočnosti:

«Podpísaná JUDr. E. K., ..., sudkyňa Okresného súdu v L. týmto podávam nasledovné vyjadrenie k žiadosti generálneho prokurátora Slovenskej republiky o vydanie Súhlasu Ústavným súdom Slovenskej republiky na trestné stíhanie mojej osoby:

Rozsudkom Okresného súdu v L. zo dňa 11. 07. 2003 č. k. 8 Nc 111/2003 som rozhodla o schválení právneho úkonu navrhovateľa I. A., ... ako opatrovníka J. A., ..., ktorý bol rozsudkom Okresného súdu v L. zo dňa 07. 04. 1997, č. k. 11 Nc 315/96-38 obmedzený v spôsobilosti na právne úkony, pričom za jeho opatrovníka bola ustanovená manželka opatrovanca J. A., ktorá bola aj navrhovateľkou uvedeného konania. Vo veci vedenej pod sp. zn. 11 Nc 315/96 rozhodovala zákonná sudkyňa JUDr. L. C.

Po smrti opatrovníčky J. A. Okresný súd v L. uznesením zo dňa 06. 03. 2002, č. k. 10 P 111/00-48 ustanovil za opatrovníka J. A. jeho syna I. A., ... V tejto veci opatrovníka ustanovovala zákonná sudkyňa Mgr. J. K.

Opatrovník I. A. podal na Okresný súd v L. návrh na schválenie právneho úkonu, pričom elektronická podateľňa podaniu priradila spisovú značku 8 Nc 111/2003, teda vec pridělila zákonnej sudkyňi K.

Ako už bolo uvedené, na základe návrhu opatrovníka som rozhodovala o schválení právneho úkonu opatrovanca - kúpnej zmluvy, predmetom ktorej bol prevod spoluvlastníckeho podielu nehnuteľnosti vo vlastníctve opatrovanca, pričom kupujúcou bola B. A., ... - nevesta opatrovanca J. A. Nakoľko v predmetnej veci nedošlo ku kolízii záujmov účastníkov konania a zmluvy, preto som bez ustanovenia ďalšieho opatrovníka rozhodovala vo veci s opatrovníkom, ktorý bol opatrovancovi už ustanovený uznesením Okresného súdu v L. zo dňa 06. 03. 2002, č. k. 10 P 111/00-48. Nakoľko v osobe opatrovníka sa jednalo o jediné dieťa - syna opatrovníka, ktorého opatrovnícka spôsobilosť a zodpovednosť bola preverená v konaní vedenom pred Okresným súdom v L. pod sp. zn. 10 P 111/00 Mgr. J. K. som po takto zistených procesných podmienkach vo veci schválenia právneho úkonu rozhodla tak, že som podanému návrhu vyhoveľa. Pri rozhodovaní som brala do úvahy skutočnosť, že účastníci konania a zmluvy bývali na tej istej adrese, taktiež som sa oboznámila s vyjadrením opatrovanca J. A., ktoré vyslovil v konaní vedenom pred Okresným súdom v L. pod sp. zn. 11 Nc 315/96 č. listu 29, kde navrhoval riešiť rodinnú situáciu predajom domu. Opatrovanec mal záujem samostatne bývať v „čínžiaku“.

Zo spisového materiálu Okresného súdu v L. sp. zn. 11 Nc 315/96, kde sa rozhodovalo o pozbavení spôsobilosti J. A. na právne úkony som zistila, že J. A., ... je osobou so zistením dlhoročnej alkoholickéj anamnézy so zmenami osobnosti, racionalizáciou, charakteropatiou, s poruchami subjektívnej kritičnosti, jeho úsudok je deformovaný charakterovými zmenami osobnosti v rámci rozvíjajúcej sa ecephalopátie, ide o trvalé poruchy, ktoré sa zvyrazňujú v období, keď v nadmernom množstve požíva alkoholické nápoje. (...)

K samotnej žiadosti generálneho prokurátora SR.

Viem, že mám právo očistiť sa v rámci trestného konania. Lenže pravidelným následkom začatia trestného stíhania je pozastavenie mojej funkcie sudcu. V takom prípade dôjde k prerozdeleniu mojej agendy medzi ostatných sudcov. Títo budú rozhodovať len v jednoduchých prípadoch, s cieľom získať čo najviac hodnotiacich bodov, ostatné veci zostanú neriešené, čím budú vznikať mnou nezavinené prieťahy v jednotlivých konaniach.

Dôjde takto na druhej strane k porušeniu práv účastníkov konania na spravodlivý proces v primeranom čase. S týmto stavom mám osobné skúsenosti, keď som počas čerpania materskej dovolenky zistila, že s mojou agendou sa až na nepatrné výnimky nič nerobí, pribúdajú sťažnosti účastníkov na konanie v mojom senáte. Z toho dôvodu som aj po pol roku života môjho dieťa nastúpila do práce a začala rozhodovať.

Počas výkonu svojej praxe robím všetko pre to, aby účastníci konania dospeli čo najrýchlejšie k spravodlivému rozhodnutiu. Snažím sa sklbiť neustály tlak Ministerstva spravodlivosti SR na čo najrýchlejšie rozhodovanie, s potrebou vydávať rozhodnutia po čo najspolahlivejšom zistení skutkového stavu.

Skutočne nerada obťažujem štatistickými údajmi, ale len na ilustráciu v roku 2005 mi bolo pridelených na rozhodnutie 1025 vecí, rozhodla som 657 vecí, pričom za obdobie roka 2005 som nemala účastníkmi konania podané žiadne odvolanie. Znamená to, že sa snažím vydávať rozhodnutia, z ktorých majú účastníci možnosť mať pocit a istotu, že sa im dostalo náležitej spravodlivosti a vedia, že ich podnety a argumentácie boli vypočuté a brané pri rozhodovaní do úvahy.

Záverom by som chcela uviesť že si mimoriadne vážim svoju prácu, nie som si vedomá, že by som čo i z nedbanlivosti porušila sľub sudcu, mám za to že Úrad špeciálnej prokuratúry má záujem trestne ma stíhať za môj právny názor - za moje rozhodovanie.

Poukazujúc na horeuvedené skutočnosti zdvorile týmto žiadam ctené plénum ústavného súdu, aby Ústavný súd súhlas na trestné stíhanie mojej osoby v predmetnej veci odoprel.

Zároveň týmto oznamujem, že mám záujem vyjadriť sa vo veci aj ústne na neverejnom zasadnutí pléna ústavného súdu, ktoré sa bude konať dňa 26. januára o 10.00 hod.»

Na neverejnom zasadnutí pléna ústavného súdu právny zástupca sudkyne JUDr. E. K. okrem iného uviedol, že v danom prípade ide o zneužitie prostriedkov trestného stíhania voči sudcovi, čo odôvodnil skutočnosťou, že pán J. A. sa ani len nepokúsil vymáhať od svojho syna (opatrovníka) plnenie, ktoré mal získať z predaja nehnuteľnosti na základe zmluvy, t. j. úkonu, ktorý bol schvaľovaný v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 8 Nc 111/03. Taktiež uviedol, že neboli podané riadne ani mimoriadne opravné prostriedky,

resp. návrh na odstúpenie od zmluvy a že podozrenie z trestného činu nie je dôvodné, pretože sudkyňa JUDr. E. K. pri rozhodovaní nezmarila ani podstatne nest'azila splnenie dôležitej úlohy, a v danom prípade je potrebné jej konanie kvalifikovať podľa zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení zákona č. 650/2005 Z. z. účinného od 1. januára 2006, ktorý je pre ňu priaznivejší.

Na výzvu ústavného súdu zo 14. februára 2006 reagoval generálny prokurátor podaním doručeným ústavnému súdu 1. marca 2006, z obsahu ktorého vyplýva, že JUDr. E. K. nevykonala žiadne dokazovanie potrebné na posúdenie, či schvaľovaný právny úkon je v záujme opatrovaného, opatrovanému neustanovila osobitného zástupcu z dôvodu kolízie záujmov opatrovníka a opatrovaného, z toho dôvodu je potrebné jej konanie kvalifikovať ako „*trestný čin marenia úlohy verejného činiteľa z nedbanlivosti podľa § 159 ods. 1 Tr. zák.*“

II.

Východiská a závery ústavného súdu

Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Z ústavného princípu nezávislosti funkcie sudcu podľa čl. 144 ods. 1 ústavy vyplýva okrem iného aj imunita sudcov.

Podľa čl. 136 ods. 3 prvej vety ústavy ústavný súd dáva súhlas na trestné stíhanie alebo vzatie do väzby sudcu a generálneho prokurátora.

Podľa § 74e ods. 2 zákona o ústavnom súde ak príslušný orgán oznámi predsedovi ústavného súdu, že žiada ústavný súd o vydanie súhlasu na trestné stíhanie sudcu všeobecného súdu, predseda ústavného súdu zvolá bez zbytočného odkladu plénum

ústavného súdu. Plénum ústavného súdu prerokuje a rozhodne o žiadosti príslušného orgánu, pričom umožní osobe, ktorej sa žiadosť týka, vyjadriť sa k veci.

Podľa § 14 ods. 3 zákona o ústavnom súde sudcu nemožno stíhať ani ho vziať do väzby bez súhlasu ústavného súdu. Ak ústavný súd súhlas odoprie, trestné stíhanie sudcu alebo jeho vzatie do väzby je počas trvania jeho funkcie vylúčené; v takom prípade premlčacia lehota počas ďalšieho výkonu funkcie neplynie.

Nevyhnutnou podmienkou udelenia súhlasu na trestné stíhanie je skutočnosť, že na trestné stíhanie pre skutok, ktorý má byť jeho predmetom, sa nevzťahuje imunita sudcu, ktorá by znamenala jeho vyňatie z pôsobnosti orgánov činných v trestnom konaní a neprípustnosť trestného stíhania (podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku).

Z uvedených ustanovení zákona o ústavnom súde vyplýva, že ústavný súd je oprávnený, ale aj povinný v niektorých prípadoch súhlas na trestné stíhanie sudcu všeobecného súdu odoprieť. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že dôvodom na odopretie súhlasu na trestné stíhanie sudcu všeobecného súdu by bolo to, ak by plénum ústavného súdu došlo k záveru, že sudcu treba chrániť pred zneužitím práva stíhať pre trestné činy a priestupky, používaním nátlaku prostriedkami trestného konania, používaním donucovaných prostriedkov, na ktoré sú oprávnené príslušné orgány výkonnej moci.

Okrem uvedených dôvodov jednou z najdôležitejších garancií nezávislosti funkcie sudcu je dôsledná ochrana jeho imunity pri výkone funkcie, najmä pri jeho vlastnom rozhodovaní.

Podľa čl. 145 ods. 2 druhej vety ústavy rozsah imunity sudcov ustanoví zákon. Podľa § 29a ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“) za rozhodovanie nemožno sudcu ani prísediaceho stíhať, a to ani po zániku ich funkcií.

Z citovaného ustanovenia zákona o sudcoch vyplýva, že dôvodom na odopretie súhlasu na trestné stíhanie sudcu je zistenie ústavného súdu o tom, že súhlas na trestné stíhanie sa žiada pre skutok, ktorého podstata spočíva v rozhodovaní sudcu všeobecného súdu.

Úlohou ústavného súdu bolo preto v prvom rade posúdiť, či konanie, ktorého sa mala dopustiť sudkyňa JUDr. E. K., možno podriadiť pod rozhodovaciu činnosť sudkyne, a či teda na toto konanie sa vzťahuje imunita (§ 29a zákona o sudcoch).

Generálny prokurátor žiadal vydať súhlas na trestné stíhanie sudkyne JUDr. E. K. na tom skutkovom základe, že ako sudkyňa okresného súdu rozsudkom č. k. 8 Nc 111/2003-10 z 11. júla 2003, ktorý nadobudol právoplatnosť 31. júla 2003, rozhodla o schválení právneho úkonu navrhovateľa I. A. ako opatrovníka J. A., čiastočne pozbaveného spôsobilosti na právne úkony, a to kúpnej zmluvy, na základe ktorej J. A. ako predávajúci predal...

Generálny prokurátor ďalej v žiadosti opisuje, že sudkyňa JUDr. E. K. v rozsudku deklarovala, že schválený právny úkon je v prospech J. A. a nie je v rozpore so zákonom, hoci v tomto smere nevykonala žiadne dokazovanie... , z čoho vyplýva, že tento skutok, ktorý má byť predmetom trestného stíhania, predstavuje rozhodovaciu činnosť sudkyne JUDr. E. K.

Skutok, pre ktorý žiada generálny prokurátor súhlas na trestné stíhanie sudkyne, spadá do rámca jej rozhodovacej činnosti.

Z toho vyplýva, že súhlas na trestné stíhanie sudkyne všeobecného súdu, o vydanie ktorého generálny prokurátor ústavný súd požiadal, treba odoprieť. Taký súhlas by sa totiž udelil za skutok, ktorého podstata spočíva v tom, že sudkyňa JUDr. E. K. konala a rozhodovala vo veci a vykladala zákon podľa svojho najlepšieho presvedčenia a jej prípadný protiústavný, resp. protizákonný postup, na základe ktorého generálny prokurátor žiadal vydať súhlas na trestné stíhanie, je taký, ktorý je plne subsumovateľný

pod ustanovenie § 29a ods. 1 zákona o sudcoch bez ohľadu na to, aké dôsledky mal tento postup pre účastníkov konania.

Ústavný súd poznamenáva, že eventuálna protiústavnosť alebo protizákonnosť rozhodovania sudcu môže byť predmetom iba disciplinárneho konania (za podmienok ustanovených v zákone o sudcoch), a nie trestného stíhania, a preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2006